

DESIGNING EXPERIENTIAL LEARNING ACTIVITIES TO SUPPORT FOURTH-GRADE STUDENTS WITH DIFFICULTIES IN LEARNING MATHEMATICS

Nguyen Thi Thanh Tuyen^{*1}, Nguyen Thi Hien²

* Corresponding author

Email: nguyenthithanhtuyen@hvu.edu.vn

² Email: nguyenthienhien@gmail.com

^{1,2} Hung Vuong University

Nong Trang ward, Phu Tho province,
Vietnam

Received: 08/4/2026

Revised: 30/5/2026

Accepted: 10/7/2026

Published: 20/8/2026

Abstract: Learning difficulties in Mathematics are an issue of concern in primary education, particularly when students are required to engage with knowledge that involves a higher level of generalization. In grade 4, many students encounter obstacles in understanding mathematical concepts and performing learning tasks. Although many studies have addressed the causes and manifestations of learning difficulties in Mathematics, the development and illustration of specific learning activities to support students with such difficulties remain limited. This article aims to analyze the difficulties fourth-grade students encounter in learning Mathematics and to propose experiential learning activities to support their learning process. The study uses document analysis and synthesis methods to systematize related research findings and to design several experiential learning activities associated with the grade 4 Mathematics curriculum. The research results propose a process for designing experiential learning activities and illustrate several specific activities, thereby providing suggestions for teachers in organizing learning activities to support fourth-grade students who experience difficulties in learning Mathematics.

Keywords: Mathematics learning difficulties, fourth-grade students, experiential learning activities, primary education, Mathematics teaching.

THIẾT KẾ HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM HỖ TRỢ HỌC SINH LỚP 4 GẶP KHÓ KHĂN TRONG HỌC TOÁN

Nguyễn Thị Thanh Tuyền^{*1}, Nguyễn Thị Hiền²

* Tác giả liên hệ

Email: nguyenthithanhtuyen@hvu.edu.vn

² Email: nguyenthienhien@gmail.com

^{1,2} Trường Đại học Hùng Vương

Phường Nông Trang, tỉnh Phú Thọ,
Việt Nam

Nhận bài: 08/4/2026

Chỉnh sửa xong: 30/5/2026

Chấp nhận đăng: 10/7/2026

Xuất bản: 20/8/2026

Tóm tắt: Khó khăn trong học tập môn Toán là vấn đề được quan tâm trong giáo dục tiểu học, đặc biệt khi học sinh tiếp cận các nội dung kiến thức có mức độ khái quát cao hơn. Ở lớp 4, nhiều học sinh gặp trở ngại trong việc hiểu các khái niệm toán học và thực hiện nhiệm vụ học tập. Mặc dù đã có nhiều nghiên cứu đề cập đến nguyên nhân và biểu hiện của khó khăn trong học tập môn Toán, việc đề xuất và minh họa cụ thể các hoạt động học tập nhằm hỗ trợ học sinh gặp khó khăn vẫn còn hạn chế. Bài viết nhằm phân tích một số khó khăn của học sinh lớp 4 trong học Toán và đề xuất các hoạt động trải nghiệm nhằm hỗ trợ quá trình học tập của các em. Nghiên cứu sử dụng phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu để hệ thống hóa các kết quả nghiên cứu có liên quan và thiết kế một số hoạt động trải nghiệm gắn với nội dung Chương trình Toán lớp 4. Kết quả nghiên cứu đề xuất quy trình thiết kế hoạt động trải nghiệm và minh họa bằng một số hoạt động cụ thể, góp phần cung cấp gợi ý cho giáo viên trong việc tổ chức hoạt động học tập nhằm hỗ trợ học sinh lớp 4 gặp khó khăn trong học tập môn Toán.

Từ khóa: Khó khăn trong học Toán, học sinh lớp 4, hoạt động trải nghiệm, giáo dục tiểu học, dạy học môn Toán.

1. Đặt vấn đề

Trong Chương trình Giáo dục phổ thông, môn Toán giữ vai trò quan trọng trong việc hình thành và phát triển tư duy logic, khả năng lập luận cũng như năng lực giải quyết vấn đề của học sinh. Đặc biệt, ở

cấp Tiểu học, việc học Toán không chỉ giúp học sinh nắm được các khái niệm và quy tắc tính toán cơ bản mà còn góp phần xây dựng nền tảng cho quá trình học tập ở các cấp học tiếp theo. Tuy nhiên, thực tiễn dạy học cho thấy, không phải tất cả học sinh đều

tiếp cận môn học này một cách thuận lợi. Một bộ phận học sinh gặp những trở ngại trong quá trình tiếp nhận và xử lý thông tin toán học, dẫn đến việc tiếp thu kiến thức chậm, kết quả học tập chưa ổn định hoặc thiếu tự tin khi thực hiện các nhiệm vụ học tập (Nguyễn Thị Thanh Tuyên & Đào Thái Lai, 2025; Phạm Đình Hoà & Nguyễn Mạnh Hà, 2024). Những khó khăn này nếu không được hỗ trợ kịp thời có thể ảnh hưởng đến quá trình học tập lâu dài của học sinh và làm giảm hứng thú học tập môn Toán.

Nhiều nghiên cứu trong giáo dục Toán học đã chỉ ra rằng, khó khăn trong học tập của học sinh có thể xuất phát từ nhiều nguyên nhân khác nhau như hạn chế về kiến thức nền tảng, khả năng tập trung chưa ổn định hoặc việc chưa hiểu rõ bản chất của các khái niệm toán học (Nguyễn Thị Thanh Tuyên & Đào Thái Lai, 2025; Nguyễn Văn Thuận & Nguyễn Trần Lâm, 2016). Các nghiên cứu này chủ yếu tập trung vào việc phân tích nguyên nhân, đặc điểm và biểu hiện của khó khăn trong học tập môn Toán của học sinh. Trong thực tế, những khó khăn này có thể biểu hiện rõ hơn ở học sinh lớp 4, khi các em bắt đầu tiếp cận các nội dung có mức độ khái quát cao hơn như phân số, các phép tính phức tạp hoặc các dạng bài toán có lời văn. Khi không nắm vững kiến thức ở các giai đoạn trước, học sinh có thể gặp trở ngại trong việc tiếp cận các nội dung mới. Bên cạnh đó, việc học Toán chủ yếu dựa vào ghi nhớ quy tắc mà chưa hiểu rõ ý nghĩa của các biểu đạt Toán học cũng khiến học sinh lúng túng khi giải quyết các bài toán có sự thay đổi về cách diễn đạt hoặc bối cảnh (Nguyễn Văn Thuận & Nguyễn Trần Lâm, 2016; Phạm Đình Hoà & Nguyễn Mạnh Hà, 2024).

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay, nhiều nghiên cứu nhấn mạnh sự cần thiết của việc đa dạng hóa hình thức tổ chức dạy học nhằm tăng cường sự tham gia tích cực của học sinh. Một trong những hướng tiếp cận được quan tâm là tổ chức các hoạt động trải nghiệm, qua đó tạo cơ hội cho học sinh tham gia trực tiếp vào các tình huống học tập mang tính thực hành và khám phá (Chau Chhay Tan & Huỳnh Thái Lộc, 2025; Trần Đức Thuận và cộng sự, 2022). Thông qua các hoạt động này, học sinh liên hệ kiến thức toán học với các tình huống thực tiễn, từ đó góp phần nâng cao mức độ hiểu biết và khả năng vận dụng kiến thức. Tuy nhiên, các nghiên cứu hiện nay chủ yếu dừng lại ở việc đề cập vai trò của hoạt động trải nghiệm trong dạy học nói chung, trong khi các nghiên cứu tập trung vào việc thiết kế và minh họa các hoạt động trải nghiệm cụ thể nhằm hỗ trợ

học sinh gặp khó khăn trong học tập môn Toán vẫn còn hạn chế.

Từ những phân tích trên cho thấy, vẫn còn khoảng trống nghiên cứu liên quan đến việc đề xuất và tổ chức các hoạt động học tập cụ thể nhằm hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học tập môn Toán ở Tiểu học. Vì vậy, nghiên cứu này được thực hiện nhằm trả lời hai câu hỏi nghiên cứu sau: 1) Học sinh lớp 4 có thể gặp những khó khăn nào trong quá trình học tập môn Toán? 2) Những hoạt động trải nghiệm nào có thể được thiết kế và sử dụng trong dạy học nhằm hỗ trợ học sinh lớp 4 gặp khó khăn trong học tập môn Toán?

Việc làm rõ các câu hỏi nghiên cứu này có ý nghĩa cả về mặt lý luận và thực tiễn. Về mặt lý luận, nghiên cứu góp phần làm rõ mối liên hệ giữa việc tổ chức hoạt động trải nghiệm và việc hỗ trợ học sinh vượt qua những khó khăn trong học tập môn Toán. Về mặt thực tiễn, kết quả nghiên cứu cung cấp thêm những gợi ý cho giáo viên tiểu học trong việc thiết kế và tổ chức các hoạt động học tập phù hợp nhằm hỗ trợ học sinh tham gia tích cực hơn vào quá trình học tập và từng bước khắc phục những khó khăn trong học tập môn Toán.

2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu này sử dụng phương pháp nghiên cứu lý luận, trong đó phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu được sử dụng như phương pháp chủ đạo. Các tài liệu được lựa chọn bao gồm các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước liên quan đến khó khăn trong học tập môn Toán của học sinh tiểu học và việc tổ chức các hoạt động học tập theo hướng trải nghiệm trong dạy học. Quá trình phân tích tài liệu được thực hiện nhằm hệ thống hóa các quan điểm nghiên cứu đã được công bố, làm rõ cơ sở lý luận của vấn đề nghiên cứu và xác định những khía cạnh còn hạn chế trong các nghiên cứu trước đây. Trên cơ sở đó, nghiên cứu định hướng việc đề xuất các hoạt động học tập phù hợp với đặc điểm nhận thức và học tập của học sinh lớp 4.

Quy trình nghiên cứu được thực hiện qua hai bước chính. Thứ nhất, phân tích và tổng hợp các tài liệu nghiên cứu liên quan nhằm xác định những khó khăn phổ biến mà học sinh lớp 4 có thể gặp phải trong quá trình học tập môn Toán. Thứ hai, trên cơ sở kết quả phân tích lý luận, nhóm tác giả tiến hành thiết kế một số hoạt động trải nghiệm gắn với các nội dung học tập cụ thể trong Chương trình môn Toán lớp 4 nhằm hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong quá trình tiếp cận kiến thức.

Quá trình thiết kế các hoạt động được thực hiện theo các bước: 1) Xác định mục tiêu học tập và những khó khăn mà học sinh có thể gặp phải khi tiếp cận nội dung kiến thức; 2) Xây dựng tình huống hoặc nhiệm vụ học tập mang tính trải nghiệm, cho phép học sinh tham gia trực tiếp vào các thao tác quan sát, thực hành và thu thập thông tin; 3) Tổ chức hoạt động theo hình thức nhóm nhằm khuyến khích sự tương tác và hỗ trợ lẫn nhau giữa các học sinh; 4) Hướng dẫn học sinh trao đổi, thảo luận và rút ra nhận xét từ kết quả hoạt động. Các hoạt động được thiết kế theo hướng đơn giản, sử dụng các vật liệu quen thuộc và có thể triển khai trong điều kiện lớp học thông thường, qua đó giúp giáo viên có thể dễ dàng áp dụng trong thực tiễn dạy học.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Khó khăn của học sinh trong học tập môn Toán

Khó khăn trong học tập môn Toán là hiện tượng khá phổ biến ở cấp Tiểu học, thể hiện ở nhiều khía cạnh khác nhau, từ nhận thức đến kỹ năng thực hành của học sinh (Nguyễn Thị Thanh Tuyên & Đào Thái Lai, 2025). Ở phương diện nhận thức và các kỹ năng học tập cơ bản, nhiều học sinh biểu hiện sự thiếu tập trung, dễ bị phân tán chú ý trong quá trình học tập, từ đó làm hạn chế khả năng tiếp nhận và xử lý tri thức Toán (Nguyễn Thị Thanh Tuyên & Đào Thái Lai, 2025; Phạm Hải Lê & Ngô Thị Thanh Phương, 2015). Bên cạnh đó, một rào cản quan trọng khác là tình trạng thiếu hụt kiến thức nền tảng từ các lớp học trước. Do Chương trình Toán được xây dựng theo mô hình đường tròn đồng tâm, việc không nắm vững các kiến thức cơ bản đã học khiến học sinh gặp khó khăn trong việc tiếp cận kiến thức mới, dẫn đến tâm lý lúng túng, mất định hướng trong học tập và có thể khiến học sinh mất hứng thú học tập với môn học (Phạm Đình Hoà & Nguyễn Mạnh Hà, 2024).

Ở góc độ phương pháp học tập, nhiều học sinh có xu hướng học tập mang tính máy móc, chủ yếu ghi nhớ định nghĩa, công thức hoặc thậm chí ghi nhớ cả các lời giải mẫu mà chưa thực sự hiểu bản chất của vấn đề. Điều này khiến các em gặp khó khăn khi phải giải quyết những bài toán có sự biến đổi hoặc các dạng bài toán chưa từng gặp trước đó (Phạm Đình Hoà & Nguyễn Mạnh Hà, 2024). Ngoài ra, học sinh còn gặp trở ngại trong việc lĩnh hội ý nghĩa của các khái niệm toán học, cũng như chưa nhận ra được sự tương đương giữa các cách diễn đạt khác nhau của cùng một nội dung toán học (Nguyễn Văn Thuận & Nguyễn Trần Lâm, 2016). Đặc biệt, nhiều học sinh có xu hướng nhìn nhận Toán học như một môn học

mang tính lý thuyết, tách rời khỏi thực tiễn đời sống, từ đó hạn chế khả năng liên hệ và vận dụng kiến thức Toán học vào các tình huống thực tế (Nguyễn Thị Thanh Tuyên & Đào Thái Lai, 2025).

Trong quá trình thực hành tính toán, học sinh thường mắc nhiều lỗi cụ thể như nhầm lẫn trong việc sử dụng các ký hiệu số học, sai sót khi đọc và viết số hoặc khi thiết lập và xử lý các phân số. Bên cạnh đó, các em gặp khó khăn trong việc lập kế hoạch và tổ chức một chuỗi thao tác theo trình tự logic để giải quyết các phép tính phức tạp hoặc các bài toán có lời văn (Phạm Hải Lê & Ngô Thị Thanh Phương, 2015). Những biểu hiện thường gặp bao gồm việc lạm dụng các chiến lược tính toán đơn giản như đếm bằng ngón tay, phải thực hiện nhiều lần phép tính nháp cho cùng một phép tính đơn giản, hoặc thường xuyên bỏ sót các bước trung gian, chẳng hạn như thao tác “cộng có nhớ” trong quá trình thực hiện phép nhân (Nguyễn Văn Thuận & Nguyễn Trần Lâm, 2016; Phạm Hải Lê & Ngô Thị Thanh Phương, 2015). Khó khăn và thất bại lặp đi lặp lại trong quá trình học tập có thể dần hình thành rào cản tâm lý, khiến học sinh cảm thấy lo lắng, thiếu tự tin và sợ hãi đối với các giờ học Toán (Nguyễn Thị Thanh Tuyên & Đào Thái Lai, 2025; Phạm Hải Lê & Ngô Thị Thanh Phương, 2015). Đối với học sinh lớp 4 gặp khó khăn trong học Toán, những trở ngại không chỉ thể hiện ở kết quả học tập mà còn gắn liền với các đặc điểm về nhận thức, phương pháp học tập và tâm lý. Về nhận thức, các em thường gặp hạn chế trong việc ghi nhớ, lưu trữ và tái hiện thông tin toán học; chẳng hạn có thể quên quy tắc thực hiện phép tính hoặc các bước giải toán mặc dù đã được hướng dẫn nhiều lần. Khả năng tập trung và duy trì sự chú ý của các em cũng thường ngắn hơn so với học sinh cùng lứa tuổi, dễ bị tác động bởi các yếu tố bên ngoài trong quá trình học tập (Nguyễn Thị Thanh Tuyên, 2025). Về kiến thức và kỹ năng, nhiều em chưa nắm vững các kiến thức nền tảng, dẫn đến khó khăn khi tiếp cận các nội dung có tính khái quát và trừu tượng hơn ở lớp 4 như phân số, góc, đại lượng hay giải toán có lời văn. Trong học tập, các em thường có xu hướng ghi nhớ máy móc các quy tắc hoặc lời giải mẫu mà chưa thực sự hiểu bản chất và mối liên hệ giữa các kiến thức Toán học (Chau Chhay Tan & Huỳnh Thái Lộc, 2025). Bên cạnh đó, việc thường xuyên gặp thất bại trong học tập có thể làm suy giảm động cơ học tập, giảm niềm tin vào năng lực bản thân, khiến học sinh trở nên thụ động, thiếu tự tin khi tham gia các hoạt động học tập và có xu hướng né tránh các nhiệm vụ liên quan đến môn Toán (Nelson và cộng sự, 2022).

Từ những khó khăn nêu trên, việc tìm kiếm các biện pháp sư phạm phù hợp nhằm hỗ trợ học sinh lớp 4 gặp khó khăn trong học tập môn Toán là cần thiết trong thực tiễn dạy học hiện nay. Trong đó, việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm là một hướng tiếp cận có tiềm năng giúp học sinh tăng cường sự tham gia học tập, phát triển hiểu biết Toán học và từng bước khắc phục những trở ngại trong học tập.

3.2. Một số vấn đề về hoạt động trải nghiệm

Hoạt động trải nghiệm là nội dung giáo dục bắt buộc trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, được triển khai từ lớp 1 đến lớp 12 (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018a). Trong dạy học Toán, hoạt động trải nghiệm là hình thức tổ chức học tập trong đó học sinh trực tiếp tham gia vào các hoạt động thực tiễn hoặc tình huống mô phỏng nhằm khám phá, vận dụng và củng cố kiến thức; bản chất của hoạt động này là đề cao sự tham gia chủ động của người học thông qua tương tác với đối tượng, công cụ và tình huống cụ thể (Chau Chhay Tan & Huỳnh Thái Lộc, 2025; Hoàng Như Quỳnh, 2023; Nguyễn Thị Thanh Tâm và cộng sự, 2025; Nguyễn Thị Trúc Minh & Nguyễn Thị Kiều, 2021).

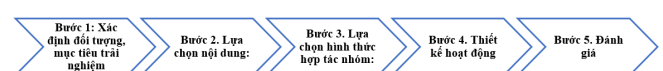
Cơ sở lý thuyết quan trọng của hoạt động trải nghiệm là chu trình học tập trải nghiệm của David Kolb, gồm bốn giai đoạn: Kinh nghiệm cụ thể, quan sát và phản ánh, khái quát hóa thành khái niệm hoặc nguyên lý và thử nghiệm trong các tình huống mới (Hoàng Như Quỳnh, 2023; Trần Đức Thuận và cộng sự, 2022). Trên cơ sở đó, nhiều nghiên cứu đã đề xuất quy trình tổ chức hoạt động trải nghiệm trong dạy học với các bước cơ bản như xác định chủ đề và mục tiêu hoạt động, lựa chọn nội dung, thiết kế nhiệm vụ trải nghiệm và xây dựng phương án đánh giá (Chau Chhay Tan & Huỳnh Thái Lộc, 2025; Lê Thị Thu Hương & Kim Ngọc, 2020; Nguyễn Thị Trúc Minh & Nguyễn Thị Kiều, 2021).

Trong dạy học Toán ở Tiểu học, hoạt động trải nghiệm được xem là hướng tiếp cận có tiềm năng nâng cao hiệu quả học tập của học sinh nhờ gắn kiến thức toán học với các tình huống cụ thể, giúp học sinh hiểu rõ hơn ý nghĩa của Toán học trong đời sống. Đối với học sinh lớp 4 gặp khó khăn trong học Toán, hoạt động trải nghiệm tạo cơ hội tiếp cận kiến thức theo hướng trực quan, tăng cường trao đổi và hỗ trợ lẫn nhau; đồng thời giúp giáo viên quan sát biểu hiện học tập, phát hiện khó khăn hoặc tiềm năng của từng học sinh để điều chỉnh phương pháp dạy học phù hợp (Chau Chhay Tan & Huỳnh Thái Lộc, 2025; Hoàng Như Quỳnh, 2023; Phùng Ngọc Thắng, 2024). Hoạt động trải nghiệm có ý nghĩa đặc biệt trong việc

hỗ trợ các em vượt qua những rào cản về nhận thức và tâm lý học tập. Thông qua việc trực tiếp quan sát, thao tác và giải quyết các tình huống gắn với thực tiễn, học sinh có cơ hội hiểu rõ hơn ý nghĩa của các khái niệm toán học, thay vì chỉ ghi nhớ các quy tắc một cách máy móc (Chau Chhay Tan & Huỳnh Thái Lộc, 2025). Các hoạt động trải nghiệm còn góp phần tăng cường hứng thú học tập, tạo cơ hội để học sinh được tham gia, được thể hiện năng lực cá nhân và đạt được những thành công bước đầu, từ đó nâng cao sự tự tin và động cơ học tập (Nguyễn Thị Trúc Minh & Nguyễn Thị Kiều, 2021; Trần Đức Thuận và cộng sự, 2022). Bên cạnh đó, quá trình hợp tác nhóm giúp học sinh gặp khó khăn nhận được sự hỗ trợ từ bạn bè, từng bước phát triển năng lực giao tiếp, hợp tác và giải quyết vấn đề (Nguyễn Thị Thanh Tâm và cộng sự, 2025). Tuy nhiên, khi tổ chức hoạt động trải nghiệm chung, giáo viên cần quan tâm đến đặc điểm và khả năng của nhóm học sinh này thông qua việc giao nhiệm vụ phù hợp, sử dụng học liệu trực quan, tăng cường các gợi ý hỗ trợ và tạo cơ hội để các em tham gia vào những vai trò phù hợp với năng lực của bản thân (Hoàng Công Kiên & Nguyễn Thị Thanh Tuyên, 2025). Trong đa số trường hợp, không nhất thiết phải tổ chức các hoạt động trải nghiệm riêng cho học sinh gặp khó khăn trong học Toán. Thay vào đó, việc tổ chức hoạt động chung kết hợp với các biện pháp hỗ trợ và phân hóa phù hợp sẽ giúp các em vừa được hỗ trợ học tập, vừa tăng cường cơ hội giao lưu, hợp tác và hòa nhập với các bạn trong lớp.

3.3. Quy trình thiết kế hoạt động trải nghiệm hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học Toán

Trong dạy học theo định hướng trải nghiệm, việc xây dựng và tổ chức các hoạt động trải nghiệm theo một quy trình hợp lý có ý nghĩa quan trọng nhằm bảo đảm sự gắn kết giữa mục tiêu, nội dung và phương pháp tổ chức hoạt động. Nhiều nghiên cứu đã đề xuất các quy trình tổ chức hoặc thiết kế hoạt động trải nghiệm trong dạy học các môn học khác nhau. Kế thừa các kết quả các nghiên cứu đã có, trong nghiên cứu này chúng tôi vận dụng quy trình thiết kế hoạt động trải nghiệm nhằm hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học Toán do nhóm tác giả Hoàng Công Kiên và Nguyễn Thị Thanh Tuyên (2025) đề xuất gồm 05 bước, được thể hiện trong Hình 1.

Hình 1: Quy trình thiết kế hoạt động trải nghiệm để hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học Toán của tác giả Hoàng Công Kiên và Nguyễn Thị Thanh Tuyên (2025)

Bước 1: Xác định đối tượng và mục tiêu trải nghiệm

Để hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học Toán đạt hiệu quả, trước hết cần xác định đúng đối tượng cần được hỗ trợ. giáo viên cần phân tích đặc điểm nhận thức, tính cách và kinh nghiệm học tập Toán của học sinh. Trên cơ sở đó, mục tiêu của hoạt động trải nghiệm được xác định nhằm củng cố kiến thức hoặc hỗ trợ học sinh khám phá, hiểu rõ hơn các khái niệm Toán học còn gặp khó khăn.

Bước 2: Lựa chọn nội dung

Theo định hướng phát triển năng lực của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, môn Toán lớp 4 mở rộng và nâng cao các kiến thức đã học ở lớp 3, tập trung vào các mạch nội dung như số và phép tính, đại lượng và đo đại lượng, hình học, thống kê và xác suất; đồng thời bổ sung một số nội dung như phân số và góc. Tuy nhiên, trên thực tế, nhiều học sinh lớp 4 vẫn gặp khó khăn trong thực hiện phép tính với số có nhiều chữ số, chuyển đổi đơn vị đo, nhận diện các loại góc hoặc giải quyết các bài toán thống kê đơn giản.

Vì vậy, khi xây dựng hoạt động trải nghiệm, giáo viên cần xuất phát từ những khó khăn cụ thể của học sinh để lựa chọn nội dung phù hợp. Nội dung hoạt động có thể tập trung vào củng cố các khái niệm hình học cơ bản, rèn luyện thao tác đo và chuyển đổi đơn vị đo hoặc thực hành các hoạt động thống kê đơn giản. Nội dung cần bảo đảm tính vừa sức, gần với thực tiễn và tạo điều kiện cho học sinh được thao tác, quan sát và hợp tác trong quá trình trải nghiệm.

Bước 3: Tổ chức hình thức hợp tác nhóm

Tổ chức học tập theo nhóm có vai trò quan trọng trong hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học Toán. Khi xây dựng nhóm, giáo viên cần cân nhắc đặc điểm nhận thức và tính cách của học sinh để tạo sự kết hợp phù hợp giữa các thành viên. Mỗi nhóm nên có học sinh có năng lực học tập tốt hơn để hỗ trợ các bạn gặp khó khăn. Cách tổ chức này giúp tăng cường sự tương tác, hỗ trợ lẫn nhau và tạo điều kiện để học sinh từng bước cải thiện kết quả học tập.

Bước 4: Thiết kế hoạt động trải nghiệm

Sau khi xác định nội dung, giáo viên tiến hành thiết kế các hoạt động trải nghiệm phù hợp với mục tiêu đã đề ra và đặc điểm học sinh lớp 4. Mỗi hoạt động cần xác định rõ mục tiêu, nội dung kiến thức được củng cố hoặc hình thành và cách thức tổ chức phù hợp.

Các hoạt động trải nghiệm có thể được xây dựng

theo các giai đoạn của mô hình học tập trải nghiệm của David Kolb, tạo điều kiện cho học sinh quan sát, thao tác, thảo luận và rút ra kết luận. Trong quá trình tổ chức, giáo viên cần phân công nhiệm vụ rõ ràng và thiết kế nhiệm vụ phù hợp với khả năng của học sinh, đồng thời sử dụng học liệu trực quan và các gợi ý định hướng để tăng hiệu quả tham gia của học sinh.

Bước 5: Đánh giá

Sau khi kết thúc hoạt động trải nghiệm, giáo viên tiến hành đánh giá nhằm xác định mức độ đạt được của mục tiêu đã đặt ra, đặc biệt là hiệu quả hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học Toán. Việc đánh giá có thể dựa trên mức độ đạt được về nhận thức và mức độ tham gia của học sinh thông qua quan sát quá trình hoạt động, nhận xét của giáo viên và kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập. Kết quả đánh giá là cơ sở để giáo viên điều chỉnh nội dung và cách tổ chức hoạt động trong các lần triển khai tiếp theo.

3.4. Một số ví dụ minh họa

3.4.1. Ví dụ 1: Trải nghiệm tạo hình góc bằng cơ thể để củng cố nhận biết các loại góc: Góc vuông, góc nhọn, góc tù, góc bẹt

Bước 1: Xác định đối tượng, mục tiêu trải nghiệm

Chúng tôi thiết kế hoạt động trải nghiệm để hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học Toán với mục tiêu: Giúp học sinh gặp khó khăn trong học Toán phân biệt được các góc: Góc vuông, góc nhọn, góc tù, góc bẹt.

Bước 2: Lựa chọn nội dung trải nghiệm thuộc nội dung “Góc nhọn, góc tù, góc bẹt” – Chương trình môn Toán lớp 4 (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018b).

Bước 3: Lựa chọn hình thức hợp tác nhóm: Giáo viên chia lớp thành 4 nhóm, mỗi nhóm 8-10 bạn học sinh, trong đó có ít nhất 1 học sinh gặp khó khăn trong học Toán. Trong mỗi nhóm sẽ phân công 1-2 học sinh học tốt, nhanh nhẹn, hòa đồng để luôn quan sát, hỗ trợ học sinh học kém.

Bước 4: Thiết kế hoạt động:

a. Khởi động

- Giáo viên tạo không khí vui vẻ: Cùng cả lớp hát 01 bài hát có động tác tay đơn giản.

- Dẫn dắt: “Hôm nay, chúng ta sẽ cùng tham gia một trải nghiệm đặc biệt là dùng chính cơ thể của chúng mình để tạo thành các góc khác nhau!”.

b. Hướng dẫn luật chơi

- Giáo viên phổ biến luật chơi như sau: Khi giáo viên hô “Tôi nói, tôi nói” - học sinh hô to “Nói gì, nói

gi?”; giáo viên tiếp tục hô tên loại góc (Ví dụ: “Tôi nói góc vuông!”); học sinh phải thực hiện tạo hình đúng loại góc bằng cách đã được yêu cầu. Lưu ý: Học sinh chỉ nghe lời nói, không làm theo tay hoặc hành động của giáo viên, học sinh nào làm sai sẽ được bạn trong nhóm nhắc và sửa giúp.

c. Tiến hành trải nghiệm

Để hỗ trợ học sinh nhận biết và biểu thị các loại góc thông qua hoạt động trải nghiệm, nhóm tác giả đề xuất một số hoạt động minh họa như trình bày trong Bảng 1.

d. Tổng kết - đánh giá

- Giáo viên nhận xét thái độ, mức độ tham gia của học sinh.

- Gọi một vài học sinh trả lời miệng các câu hỏi: “Em đã tạo được những góc gì?”; “Góc nào tạo dễ nhất? Góc nào khó nhất?”.

- Tuyên dương nhóm/học sinh tích cực, ghi nhớ đúng kiến thức và biết hỗ trợ bạn.

3.4.2. Ví dụ 2: Trải nghiệm “Em làm Báo cáo viên” để củng cố thực hành kỹ năng ghi chép, biểu diễn số liệu, nhận xét biểu đồ

Bước 1: Xác định đối tượng, mục tiêu trải nghiệm

Hoạt động trải nghiệm này được thiết kế để hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học Toán với mục tiêu: Giúp học sinh gặp khó khăn trong học Toán hiểu về bản chất của thống kê, biết lập bảng, biểu đồ, bước đầu biết quan sát và nhận xét biểu đồ, tính trung bình cộng.

Bước 2: Lựa chọn nội dung trải nghiệm thuộc nội dung “Biểu đồ cột” - Chương trình môn Toán lớp 4 (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018b).

Bước 3: Lựa chọn hình thức hợp tác nhóm: Giáo viên chia lớp thành 5 nhóm, mỗi nhóm 5-6 bạn học sinh trong đó có ít nhất 1 học sinh gặp khó khăn trong học Toán. Mỗi nhóm phân công 1-2 học sinh học tốt, nhanh nhẹn, hòa đồng để luôn quan sát, hỗ trợ học sinh học kém.

Bước 4: Thiết kế hoạt động:

- Khởi động: Giáo viên gọi mở bằng các câu hỏi về mục đích của thống kê và vai trò của biểu đồ trong việc biểu diễn dữ liệu. Trên cơ sở đó, giáo viên giới thiệu tình huống trải nghiệm: Học sinh đóng vai “Báo cáo viên nhí”, thực hiện các nhiệm vụ thu thập số liệu, xử lý dữ liệu, vẽ biểu đồ và tính trung bình cộng để rút ra nhận xét.

Hoạt động 1. Tung kẹo

Bảng 1. Một số hoạt động trải nghiệm giúp học sinh nhận biết và biểu thị các loại góc

Hoạt động	Góc nhọn	Góc vuông	Góc tù	Góc bẹt
Tạo hình bằng cánh tay Mục tiêu: Học sinh xác định được góc và dùng cánh tay để biểu thị góc				
Tạo hình bằng cẳng chân Mục tiêu: Học sinh xác định được góc và dùng cẳng chân để biểu thị góc				
Tạo hình bằng cơ thể Mục tiêu: Học sinh xác định được góc và dùng cơ thể để biểu thị góc				
Tạo hình bằng quạt Mục tiêu: Học sinh xác định được góc và xòe quạt để biểu thị góc				

Học sinh thực hiện trò chơi tung kẹo vào cốc và ghi lại số kẹo ném trúng của từng bạn. Từ kết quả thu được, các nhóm lập bảng thống kê, biểu diễn dữ liệu bằng biểu đồ cột và xác định giá trị lớn nhất, nhỏ nhất cũng như trung bình cộng. Trong hoạt động này, học sinh gặp khó khăn trong học Toán có thể đảm nhiệm vai trò trọng tài hoặc người ghi chép, thực hiện đếm số kẹo và tô màu biểu đồ dưới sự hỗ trợ của các bạn trong nhóm.

Hoạt động 2. Đi tìm ngôi sao

Học sinh tìm các ngôi sao được giấu trong chậu cát trong thời gian quy định, sau đó ghi kết quả tìm được vào bảng nhóm và biểu diễn dữ liệu bằng biểu đồ. Từ dữ liệu thu được, các nhóm xác định bạn tìm được nhiều sao nhất, ít sao nhất và tính số sao trung bình. Trong quá trình thực hiện, học sinh khá hỗ trợ học sinh yếu trong việc ghi chép, hoàn thiện bảng biểu và trình bày kết quả.

Hoạt động 3. Gắp hạt đậu

Học sinh sử dụng đũa để gắp các hạt đậu vào cốc của mình trong một khoảng thời gian nhất định. Sau khi kết thúc, số hạt đậu của từng bạn được thống kê và biểu diễn bằng bảng hoặc biểu đồ, từ đó xác định giá trị lớn nhất, nhỏ nhất và trung bình cộng. Học sinh gặp khó khăn trong học Toán có thể tham gia vào việc đếm số lượng, ghi chép hoặc vẽ biểu đồ với sự hỗ trợ của các thành viên khác trong nhóm.

Hoạt động 4. Tổng kết - Báo cáo kết quả

Đại diện các nhóm trình bày bảng số liệu, biểu đồ và các nhận xét của nhóm trước lớp. Giáo viên cùng học sinh thảo luận để rút ra ý nghĩa của biểu đồ và trung bình cộng trong việc mô tả và so sánh dữ liệu.

Các công thức tính toán được đánh số thứ tự, đặt trong ngoặc đơn phía lề phải như minh họa bằng các công thức (1) và (2) dưới đây. Lưu ý là các kí hiệu hàm, biến được in nghiêng; kí hiệu ma trận, véc tơ được in đậm.

3.4.3. Ví dụ 3: Trải nghiệm tham gia Chiến dịch “Vững lại mái nhà” để củng cố kiến thức về đơn vị đo diện tích (cm^2 , dm^2 , m^2), mối quan hệ giữa chúng, rèn kĩ năng đo đạc, tính toán và lựa chọn đơn vị đo phù hợp với đối tượng thực tế

Bước 1. Xác định đối tượng, mục tiêu trải nghiệm

Chúng tôi thiết kế hoạt động trải nghiệm để hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học Toán với mục tiêu: Giúp học sinh gặp khó khăn được ôn luyện về đơn vị đo diện tích cm^2 , dm^2 , m^2 , mối quan hệ giữa các đơn vị đo đồng thời biết lựa chọn đơn vị đo diện tích phù hợp với sự vật trong thực tế.

Bước 2. Lựa chọn nội dung trải nghiệm thuộc tiết thực hành trải nghiệm sau khi học sinh được học nội dung “Đề-xi-mét vuông, mét vuông, mi-li-mét vuông” - Chương trình môn Toán lớp 4 (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018b).

Bước 3. Lựa chọn hình thức hợp tác nhóm: Giáo viên chia lớp thành 2 nhóm: Nhóm 1: Gồm các học sinh gặp khó khăn trong học Toán và học sinh trung bình môn Toán. Nhóm 2: Gồm các bạn học sinh khá giỏi môn Toán.

Bước 4. Thiết kế hoạt động:

Hoạt động 1: Lệnh triệu tập khẩn cấp

Giáo viên tạo bối cảnh bằng âm thanh và hình ảnh về một ngôi làng vừa trải qua cơn bão lớn, nhiều ngôi nhà bị mất cửa và cần được sửa chữa gấp. Từ đó, giáo viên giao nhiệm vụ cho học sinh: Lớp học sẽ trở thành một “đơn vị đặc biệt” thực hiện chiến dịch “Vững lại mái nhà” nhằm giúp người dân lắp lại các cánh cửa bị hỏng. Tình huống được xây dựng nhằm tạo sự nhập vai và hứng thú cho học sinh, đặc biệt giúp học sinh gặp khó khăn trong học tập dễ dàng tham gia vào hoạt động thông qua việc hiểu rõ nhiệm vụ chung của cả nhóm.

Hoạt động 2: Huấn luyện kĩ thuật

Học sinh làm việc theo nhóm với các tấm bìa có diện tích 1dm^2 và các tấm bìa nhỏ 1cm^2 để khám phá mối quan hệ giữa các đơn vị đo diện tích. Các em tự xếp các hình vuông 1cm^2 để phủ kín hình 1dm^2 và rút ra kết luận $1\text{dm}^2 = 100\text{cm}^2$, đồng thời củng cố mối quan hệ giữa các đơn vị m^2 , dm^2 , cm^2 . Trong hoạt động này, học sinh gặp khó khăn trong học tập được khuyến khích tham gia trực tiếp vào việc xếp hình, đếm số lượng ô vuông và đọc lại các kết luận dưới sự hỗ trợ của các bạn trong nhóm, giúp các em hiểu kiến thức thông qua thao tác trực quan.

Hoạt động 3: Thực thi chiến dịch

Lớp học được chia thành ba lực lượng với các nhiệm vụ khác nhau: Đội đo đạc thực hiện đo chiều dài và chiều rộng các ô cửa trên mô hình nhà và tính diện tích; Trạm kiểm định kiểm tra lại các phép tính và đơn vị đo; Đội thiết kế cắt và lắp các cánh cửa bằng bìa có diện tích phù hợp với kết quả đo. Trong quá trình thực hiện nhiệm vụ, học sinh gặp khó khăn trong học tập chủ yếu tham gia vào đội đo đạc, thực hiện các thao tác như đặt thước đo kích thước ô cửa, ghi chép kết quả hoặc trao đổi với các bạn trong nhóm để hoàn thiện phép tính. Giáo viên quan sát, hỗ trợ kịp thời khi cần thiết và khuyến khích các học sinh khá trong nhóm hướng dẫn bạn yếu để cùng hoàn thành nhiệm vụ.

Hoạt động 4: Hộp báo sau chiến dịch

Sau khi hoàn thành nhiệm vụ, các nhóm cùng quan sát các mô hình nhà đã được lắp cửa và chia sẻ kết quả hoạt động. Đại diện các đội trình bày quá trình thực hiện nhiệm vụ, những khó khăn gặp phải và cách khắc phục. Giáo viên đặt câu hỏi để học sinh, bao gồm cả học sinh gặp khó khăn trong học tập, chia sẻ trải nghiệm của mình trong quá trình đo đạc, tính toán và hợp tác với các bạn trong nhóm. Qua đó, học sinh rút ra bài học về việc vận dụng kiến thức toán học trong thực tiễn cũng như ý nghĩa của sự hỗ trợ và hợp tác trong học tập.

4. Kết luận

Nghiên cứu đã phân tích một số khó khăn mà học sinh lớp 4 gặp phải trong quá trình học tập môn Toán, như hạn chế trong việc hiểu bản chất các khái

niệm, vận dụng kiến thức vào giải quyết vấn đề và liên hệ với các tình huống thực tiễn. Trên cơ sở đó, nhóm tác giả đề xuất một số hoạt động trải nghiệm minh họa nhằm tạo cơ hội cho học sinh tham gia trực tiếp vào quá trình quan sát, thao tác và trao đổi, từ đó hỗ trợ việc tiếp cận và hiểu rõ hơn các nội dung kiến thức toán học.

Các hoạt động được thiết kế theo hướng đơn giản, có thể triển khai trong điều kiện lớp học thông thường, góp phần cung cấp thêm gợi ý cho giáo viên trong việc tổ chức dạy học nhằm hỗ trợ học sinh lớp 4 vượt qua những khó khăn trong học tập môn Toán. Trong các nghiên cứu tiếp theo, việc triển khai và đánh giá các hoạt động này trong các nghiên cứu thực nghiệm sư phạm có thể góp phần làm rõ hơn hiệu quả của chúng trong thực tiễn dạy học.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018a). *Chương trình Giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể (ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018)*.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018b). *Chương trình Giáo dục phổ thông - môn Toán*, tr.1-65.
- Chau Chhay Tan & Huỳnh Thái Lộc. (2025). Thiết kế hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Toán ở Tiểu học. *Tạp chí Khoa học Quốc tế AGU*, 35(2), tr.64-76.
- Hoàng Công Kiên & Nguyễn Thị Thanh Tuyên. (2025). Tổ chức dạy học hợp tác hỗ trợ học sinh lớp 3 gặp khó khăn trong học Toán. *Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam*, 01, tr.79-85.
- Hoàng Như Quỳnh. (2023). Tổ chức hoạt động học thông qua chơi trong thực hành và trải nghiệm Toán cho học sinh tiểu học. *Tạp chí Giáo dục*, 23, tr.112-117.
- Lê Thị Thu Hương & Kim Ngọc. (2020). Thiết kế, tổ chức một số hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Toán lớp 5. *Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam*, 20.
- Nelson, G., Crawford, A., Hunt, J., Park, S., Leckie, E., Duarte, A., Brafford, T., Ramos-Duke, M. & Zarate, K. (2022). A systematic review of research syntheses on students with mathematics learning disabilities and difficulties. *Learning Disabilities Research & Practice*, 37(1), pp.18-36.
- Nguyễn Thị Thanh Tâm, Phùng Ngọc Bích & Nguyễn Thị Định. (2025). Thực trạng xây dựng và tổ chức hoạt động trải nghiệm trong môn Toán lớp 5 ở một số trường tiểu học tỉnh Phú Thọ. *Tạp chí Khoa học và Công nghệ, Trường Đại học Hùng Vương*, 11(2).
- Nguyễn Thị Thanh Tuyên. (2025). Thiết kế và sử dụng phiếu học tập hỗ trợ học sinh tiểu học gặp khó khăn trong học Toán. *Tạp chí Giáo dục*, 25(6), tr.101-106.
- Nguyễn Thị Thanh Tuyên & Đào Thái Lai. (2025). Thực trạng việc sử dụng trò chơi dân gian hỗ trợ học sinh gặp khó khăn trong học Toán ở tiểu học. *Tạp chí Khoa học và Công nghệ, Trường Đại học Hùng Vương*, tr.63-70.
- Nguyễn Thị Trúc Minh & Nguyễn Thị Kiều. (2021). Biện pháp tổ chức hoạt động thực hành và trải nghiệm trong dạy học môn Toán ở Tiểu học. *Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Đồng Tháp*, 11(2022), tr.12-19.
- Nguyễn Văn Thuận & Nguyễn Trần Lâm. (2016). Những khó khăn ảnh hưởng đến khả năng khám phá và chiếm lĩnh tri thức của học sinh trong dạy học hình học không gian lớp 11 sách giáo khoa hiện hành và một số giải pháp. *Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam*, tr.63-66.
- Phạm Đình Hoà & Nguyễn Mạnh Hà. (2024). Một số giải pháp giúp học sinh trung học cơ sở học tốt môn Toán ở vùng đặc biệt khó khăn của tỉnh Nghệ An. *Tạp chí Tâm lý - Giáo dục*, 30(07).
- Phạm Hải Lê & Ngô Thị Thanh Phương. (2015). Thử nghiệm trò chơi học tập môn Toán hỗ trợ cho học sinh lớp 3 có khó khăn về tính toán. *Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh*, 6(71).
- Phùng Ngọc Thắng. (2024). Thiết kế một số hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Toán cho học sinh lớp 4. *Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Đà Lạt*, 3.
- Trần Đức Thuận, Văn Quế Trân, Nguyễn Hoàng Kim Yến & Nguyễn Ngọc Đan. (2022). Tăng cường hoạt động trải nghiệm khi dạy học biểu đồ tranh cho học sinh lớp 2. *Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh*, 8, tr.1245-1254.